

Feljegyzés a vitaanyagokról

I. Abszolút fontos: Különbséget tenni az anyagok között, mivel ez a különbség ténylegesen fennáll, s minden jelentés "sztálinizmusként" való megítélése dezorientálná A célt.

Igy: vannak rendkívül pozitívnak mondható jelentések, amelyek ~~valóságosan~~ lóságosan összefoglalják a problémaköröket. Ilyenek: Hegedűs a szocializmus strukturájáról, amely nem csupán tárgyilagosan ismerteti, hanem nyíltan elismeri azokat a pontokat is, amelyekre saját álláspontja nem tud felelni egyelőre. Paché a nacionalizmus vitáról, amelynek az a konkluziója, hogy a/ a vita marxizmuson belüli, tehát jogos B/ hibái a tudományos problémák kidolgozatlanágából származnak, c/ tehát: a publicisztikailag felvetett problémákat tudományosan ki kell dolgozni; ez a maga álláspontja is. Frissé, amely korrektül foglalja össze a vitákat, elismeri a vitaindítók érdemét /köztük Ferkóét/, helytelenítendő a viták adminisztratív elvágását, vagy akár azt is, hogy a viták egymás "antimarxistának" minősítése légkörében folyjanak. Állást nem foglal /vagy nem igen/, ami persze antipatikus. Szigetié az elidegenedésről /amelyet egyébként Márkus fogalmazott/, s amely tulnyomórészt tárgyilagosa, de a Sziget-féle korrekciók következtében eltűnik belőle a maga szerepe a kérdésben. Kónya Judit-Szántó Miklós összefoglalása az izlésvitáról, amely nem nagyon színvonalas, de reális és tárgyilagosa. Hasonló mondható a Barta féle pszichológiai jelentésről, csak az nagyon lapos, egyetlen elméleti kérdés nem merül fel benne.

A legnegatívabb kétégskivül Szabó Imre jelentése. Ez egy szégyen. Jelentés a demokratizmusról és a bürokráciáról, amelyben sem demokratizmus, sem bürokrácia nincsen, csak sanda gyanúsítgatások mindenkivel szemben, aki problémákat vet fel. Egyetlen álláspont nincsen összefoglalva, de mindegyik -denunciáns modor-

ban minősítve, a lényeges tudományos problémák helyett banális szervezési és "fegyelmezési" kérdések a tudomány kordában tartására, az egész mintha 1938-ból származott volna.

A második, szinte hasonlóan negatív Szigetié a történelmi determinizmusról. Ez egyetlen álláspontot nem ismertet értelmesen, pusztán bombasztokban /pl. a "társadalmi szolipszizmusról" értekezik Vajda kapcsán, s hogy mi ez, azt nyilván csak ő tudja/, de rögtön minősít, és a vele szembenálló álláspontokat, lényegében nyíltan a maga ontológiájára támaszkodókat, egyszerűen kiutasítja a marxizmusból, nem egyszer egészen közönségesen meghamisítva az álláspontokat. Még csak formálisan sem igen tartja fenn a vita szükségességének igényét, s azt a beállítást kelti, mintha a légkör normalitásának egyetlen zavarója a maga fellépése lenne, nyilván abból kiindulva, hogy a vita akkor folyik egészséges légkörben, ha egyetlen vélemény létezik. A helyesnek tartott publikációkat pillanatnyi szeszélyének megfelelően állítja össze, az egész mélyen provinciális, mert úgy tesz, mintha a harmincas évek szovjet "dialmat" kérdésein rágódna a nemzetközi marxista filozófia.

Szintén meghökkenítő Sótér jelentése. Az még szubjektív rendben van, hogy a Népszabadsággal szemben védi a maga álláspontját. Az csak nevetséges, hogy úgy idézgeti "Sótér elvtársat", a kérdések nagy helyreigazítóját, mint ezt Sztálin szokta "Sztálin elvtárssal" kapcsolatban. Azon sem lehet segíteni, hogy ő egyetlen kategóriát nem ért meg, ezért mindegyiket reménytelenül ~~össze~~ összezagyalja. Egy abszolút visszautasítandó van jelentésében: a magyar irodalomtörténetben lévő egység hazug tételezése. Miután -felelevenítve régi hazugságokat is magával kapcsolatban- minden lényeges ponton támad, utána kijelenti, hogy a magyar irodalomtörténet a lényeges kérdésekben teljes egységben

3.

van. Ezt a hazugságot szét kell tépni, mert így akarják ők kikerülni a lényeges és érdemi vitát.

II. Mivel csak a jelentések egy része szögezi le, és /Hege-
düs kivételével/ azok is félénken, hogy a vita fő tudományos fó-
rum, nagyon kellene hangsúlyozni. Aczélnek, hogy a tudomány irá-
nyainak, egyes álláspontok marxista vagy nem marxista jellegének
a megítélésében nem az "igazgatók jelentései", hanem a tudományos
közvélemény fog dönteni. Ezt annál is inkább meg kellene tenni,
mivel két ember /Szabó Imre és Szigeti/, nem nagyon burkoltan meg
akarják szüntetni a vitákat. Szabó Imre úgy, hogy egész kérdéscso-
portok vitáját ki akarja venni tudományágak kompetenciájának kö-
réről, hogy a saját klikkjének kompetenciájába tegye át /igy sze-
rinte a bürokrácia és a demokratizálás nem szociológiai témák!/
Szigeti pedig úgy, hogy eleve "veszélyesnek", "károsnak", "anti-
marxistának" minősít mindent, amivel politikailag szembenáll.

ort skriften new
Luddes, honem an
o Edmunds ^a ~~W~~, d.
anika elben asellenben
it levellet ~~W~~ ~~W~~

1931. St. 30. AP